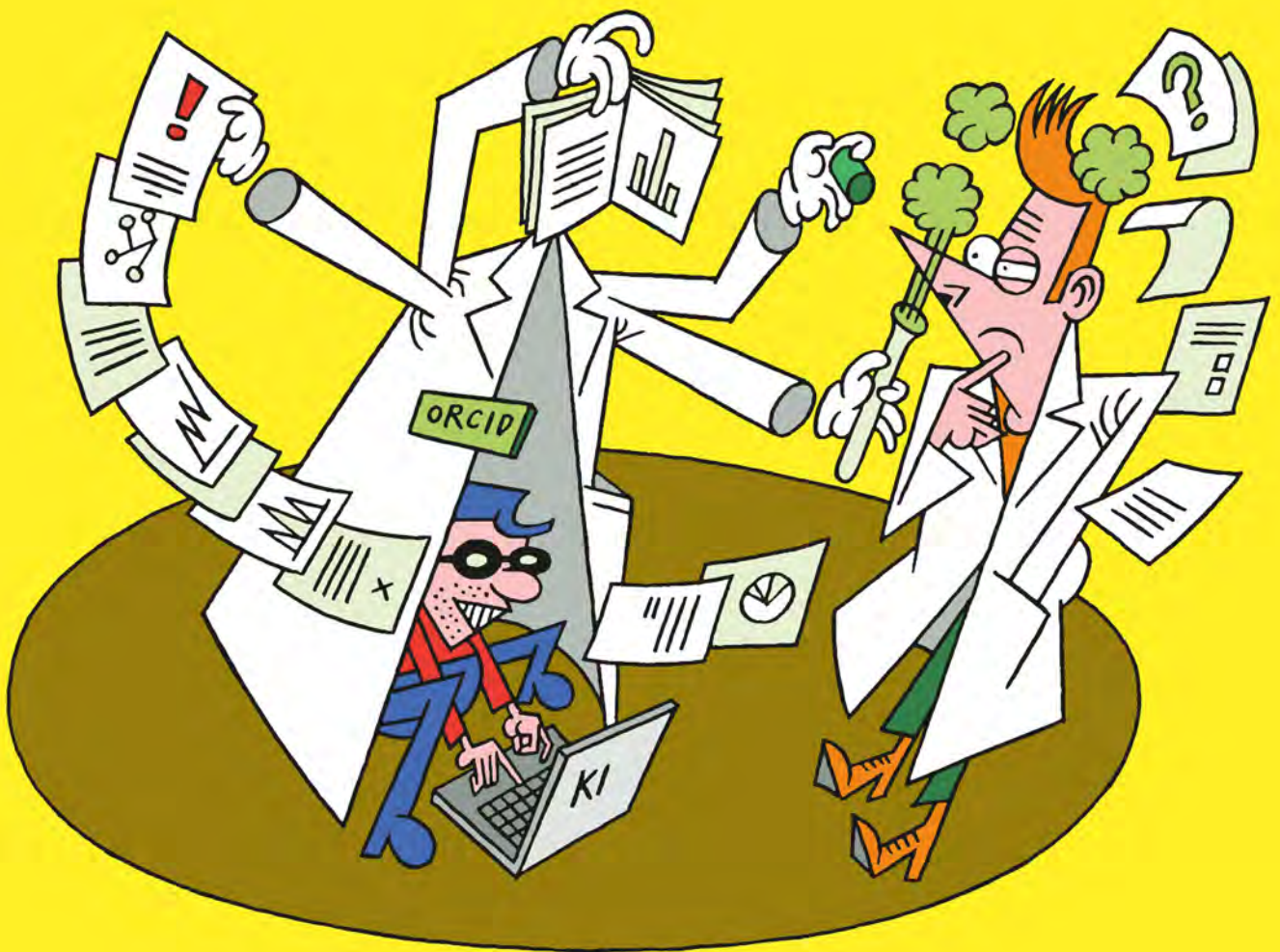

Et forskningspubliseringssystem i krise – hva gjør vi med det?

Forskningspolitisk seminar
4. november 2025
Hotel Bristol

Velkommen til Forskningspolitisk seminar 2025

Hver høst arrangerer Forskerforbundet et forskningspolitisk seminar om aktuelle tema i norsk forskningspolitikk.

Seminalet har siden 1977 vært en av de viktigste forskningspolitiske møteplassene i Norge.

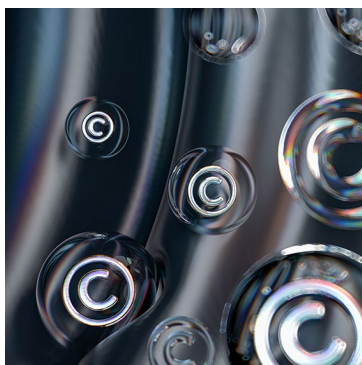
Tema for årets seminar er forskningspubliseringssystemet. Antall publikasjoner globalt har økt enormt og forskerne opplever et sterkt publiseringspress, men mye tyder på at det ikke fører til flere gjennombrudd og en mer kunnskapsbasert verden.

Belastningen på fagfellesystemet er for stor, og vi står i omfattende utfordringer med røvertidsskrifter, papirmøller, falske artikler, ikke-reproduserbare studier, gjesteforfatterskap og inflasjon i siteringer.

Er hele det vitenskapelige publiseringsregimet i krise, og hva kan vi gjøre med det?

Program

09.30 – 10.00 Registrering / kaffe

10.00 – 11.15 Et bærekraftig forsknings- og publiseringssystem

Regjeringens forskningspolitikk

- Sigrun Aasland, forsknings- og høyere utdanningsminister (Ap)

Kommentarer fra

- Steinar A. Sæther, leder Forskerforbundet
- Camilla Stoltenberg, adm. direktør NORCE og styremedlem FFA
- Christen Krogh, rektor OsloMet og styremedlem UHR

Spørsmål fra salen

Utfordringer med det vitenskapelige publiseringssystemet. Lansering av en kunnskapsoppsummering

Sabine Wollscheid, forsker 1 ved NIFU

Spørsmål/kommentarer

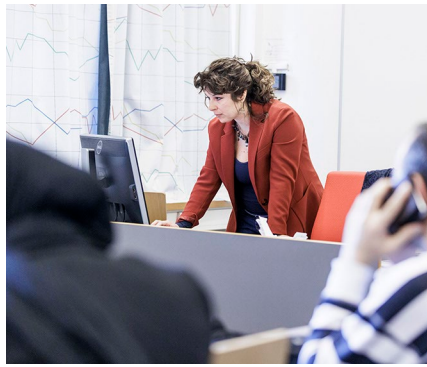
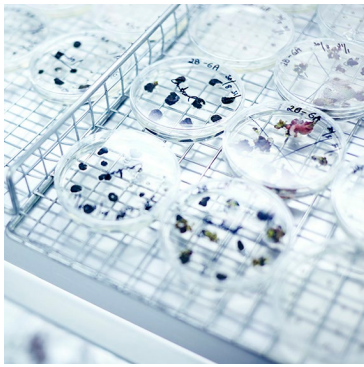
11.15 – 11.30 Utdeling av Forskerforbundets hjernekraftpris 2025

11.30 – 12.30 Lunsj

12.30 – 13.25 Utfordringsbildet

12.30 Den mørke siden av vitenskapelig publisering

Morten Oksvold, uavhengig forsker og fellow of Invisible college for research integrity

12.50

Forskningen som aldri ser dagens lys

Jan-Ole Hesselberg, programsjef i Stiftelsen Dam og nestleder i nasjonal forskningsetisk komité for medisin og helsefag (NEM)

13.00

Paneldebatt om utfordringsbildet

- Morten Oksvold
- Jan-Ole Hesselberg
- Mari Sundli Tveit, adm. direktør Norges forskningsråd
- Are Brean, sjefredaktør Tidsskrift for Den norske legeforening

Spørsmål fra salen

13.25 – 14.00 Fra gull og grønne åpninger til diamant? Veien videre for åpen publisering

Plan S skulle utfordre forlagenes makt og gjøre vitenskapen fri og tilgjengelig. Så kom APC, forlagsavtalene, papirmøllene, røvertidsskriftene og spesialutgavene. Hva gjør vi nå? Er det håp for idealet om mer åpenhet og nasjonale løsninger for vitenarkiv og felles portal til fagfelleverdert forskning?

Panelsamtale om åpen publisering

- Mari Sundli Tveit
- Johanne Raade, bibliotekdirektør UiT og leder Forhandlingsrådet for forlagsavtaler (Sikt)
- Mathilde Skoie, viserektor UiO og leder Det nasjonale publiseringsutvalget
- Nils Ivar Lahlum, forlagssjef Scandinavian University Press

Spørsmål fra salen

14.00 – 14.20 Kaffepause

14.20 – 15.25 Fra kvantitet til kvalitet: Kan forskersamfunnet få tilbake kontrollen over publiseringssystemet?

Det publiseres stadig mer og mer, men mindre og mindre leses og fører til store gjennombrudd eller samfunnsendringer. Vi hører om *impact inflation* og siteringskarteller. Hvordan komme fra publiseringspress og kvantitet til langsiktighet og kvalitet?

14.20 Reclaiming academic ownership of the scholarly communications system

Rita Morais, adviser research & innovation, European University Association (EUA) – *digitalt innlegg*

14.35 En annen verden er mulig

Odd Erik Gundersen, førsteamanuensis i datateknologi og informatikk, NTNU

14.45 Panelsamtale om et nytt kvalitets- og publiseringsregime

- Odd Erik Gundersen
- Marte Emilie Sandvik Haaland, leder Akademiet for yngre forskere (AYF)
- Tanja Storsul, prorektor OsloMet og leder UHR-Forskning

Spørsmål / ideer fra salen

15.25 – 15.30 Oppsummering – hva tar vi med oss fra i dag?

Møteleder Aksel Kjær Vidnes i samtale med Steinar A. Sæther

15.30 Takk for nå og vel hjem!

Ordliste

APC (Article Processing Charges) – forfatterbetaling for å dekke forlagets utgifter med å publisere en artikkel åpent.

Artikkelfabrikker/papirmøller (paper mills) – masseproduksjon av falske forskningsartikler.

Impaktfaktor (Journal Impact Factor) – det gjennomsnittlige antallet siteringer av artikler publisert i et gitt tidsskrift i tidligere år (antallet siteringer delt på antall artikler). Jo høyere verdi, desto større prestisje har tidsskriftet.

P-fisking (P-hacking) – praksisen der forskere bevisst eller ubevisst forsøker å få «signifikante» p-verdier (ofte $< 0,05$) ved å lete i dataene, endre analyser eller utvalg til «funnet» blir statistisk signifikant.

Replikasjonskrise – mengden forskningsfunn som vanskelig lar seg gjenta med samme utfall som i de opprinnelige studiene. Omtales også som ikke-reproduserbare studier.

Røvertidsskrifter (predatory journals) – useriøse tidsskrifter som tjener penger på forfatterbetaling, men ikke holder kvalitet i publiseringsprosessen.

Salamisering – oppdeling av forskningsresultater i flere artikler med formål å øke antall publiseringer.

Selvplagiat – gjenbruk av stoff man allerede har publisert.

Siteringskartell – avtaler/samarbeid om å sitere hverandre for å øke synligheten og siteringshyppigheten til forskere.

Tidsskriftkapring – useriøse aktører som på uredelig vis tilegner seg kontroll over et tidsskriftomene eller navn med hensikt å publisere uten kvalitetskontroll for økonomisk vinning.

Innledere

Møte- og debattleder

Aksel Kjær Vidnes

Ansvarlig redaktør og daglig leder i nettavisen forskning.no. Tidligere debattredaktør forskning.no, redaksjonssekretær i Forskerforum og redaktør i Universitas.

Sigrun Aasland

Forsknings- og høyere utdanningsminister (Ap). Tidligere statssekretær i Klima- og miljødepartementet, leder i miljøstiftelsen Zero og nestleder i Tankesmien Agenda. Master i internasjonal økonomi og konflikthåndtering.

Steinar A. Sæther

Leder i Forskerforbundet 2025–2027. Professor i historie ved Institutt for arkeologi, konservering og historie, Universitetet i Oslo. Har arbeidet mest med latinamerikansk og karibisk historie mellom 1700 og 1940.

Camilla Stoltenberg

Konsernsjef for forskningsinstituttet NORCE. Tidligere direktør for Folkehelseinstituttet. Doktorgrad i epidemiologi fra Universitetet i Oslo, professor II ved Institutt for global helse og samfunnsmedisin, Universitetet i Bergen.

Christen Krogh

Rektor ved OsloMet – storbyuniversitetet. Tidligere forskningssjef ved SINTEF og avdelingsdirektør i Norges forskningsråd. Sivilingeniør fra University of Glasgow, doktorgrad i filosofi fra Universitetet i Oslo.

Sabine Wollscheid

Forsker 1 ved NIFU (Nordisk institutt for studier av innovasjon, forskning og utdanning). Doktorgrad i sosiologi, særlig ekspertise i forskjellige typer systematiske kunnskapsoppsummeringer og kartlegginger.

Morten Oksvold

Uavhengig forsker og fellow of Invisible college for research integrity. Tidligere kreftforsker ved Oslo universitetssykehus. Gransker artikler og tidsskrifter på fritida.

Jan-Ole Hesselberg

Programsjef i Stiftelsen Dam og nestleder i nasjonal forskningsetisk komité for medisin og helsefag (NEM). Psykolog, fagansvarlig for NRKs Folkeopplysningen.

Mari Sundli Tveit

Administrerende direktør for Norges forskningsråd. Tidligere rektor ved NMBU, direktør for politikk i NHO og styreleder for Universitets- og høyskolerådet. President i Science Europe og sitter i styret for Global Research Council. Hun er utdannet naturforvalter og professor i landskapsarkitektur.

Are Brean

Sjefredaktør Tidsskrift for Den norske legeforening og visepresident i European Association of Science Editors (EASE). Utdannet lege fra Universitetet i Oslo, spesialist i nevrologi. Førsteamanuensis II ved Norges musikkhøyskole.

Johanne Raade

Bibliotekdirektør UiT Norges arktiske universitet, leder i Forhandlingsrådet for forlagsavtaler (Sikt). Hovedfag i historie fra UiT.

Mathilde Skoie

Viserektor for forskning og internasjonalisering ved Universitetet i Oslo, leder for Det nasjonale publiseringsutvalget. Professor i latin ved Institutt for filosofi, idé- og kunsthistorie og klassiske språk. Doktorgrad i latin fra Reading University.

Nils Ivar Lahlum

Forlagssjef, Scandinavian University Press. Tidligere prosjektleder og redaksjonsleder i Universitetsforlaget. Nestleder i Norsk Tidsskriftforening. Master i Midtøsten- og Nord-Afrikastudier fra UiO.

Rita Morais

Adviser for Research and Innovation at the European University Association, since 2013. Responsible for coordinating the EUA surveys on Open Science, as well as the CoARA Working Group on Reforming Academic Career Assessment. PhD in Social Psychology from ISCTE – University Institute of Lisbon.

Odd Erik Gundersen

Dataviter og forsker innen kunstig intelligens (KI). Førsteamanuensis ved Institutt for datateknologi og informatikk, NTNU. Chief AI Officer i fornybarkonsernet Aneo. Siden 2006 har han brukt KI i en rekke bransjer, og han har ledet flere forskningsprosjekter på feltet.

Marte Emilie Sandvik Haaland

Nyvalgt leder for Akademiet for yngre forskere (AYF). Førsteamanuensis ved Institutt for global helse og samfunnsmedisin, Universitetet i Bergen. Leder forskningsgruppen Global health anthropology.

Tanja Storsul

Prorektor for forskning og utvikling, OsloMet – storbyuniversitetet. Leder for UHR-Forskning. Tidligere direktør for Institutt for samfunnsforskning, og professor og instituttleder ved Institutt for medier og kommunikasjon ved Universitetet i Oslo.

- Forskerforbundet er landets største og ledende fag- og interesseorganisasjon for ansatte i forskning, høyere utdanning og kunnskapsformidling.
- Forskerforbundet er tilsluttet Unio – hovedorganisasjonen for universitets- og høyskoleutdannede.
- Forskerforbundet arbeider for høyere lønn og bedre arbeidsvilkår for medlemmene.
- Forskerforbundet ivaretar medlemmenes interesser i forsknings- og utdanningspolitiske spørsmål.

Forskerforbundet

Postadresse: Postboks 1025
Sentrum, 0104 Oslo

Besøksadresse:
Tullins gate 2, Oslo

Sentralbord: +47 21 02 34 00
post@forskerforbundet.no